

EXPERIENCES OF PROVIDING EMPLOYMENT OF YOUTH IN NEED IN THE COUNTRIES OF THE COMMONWEALTH OF INDEPENDENT STATES (ON THE EXAMPLE OF THE RUSSIAN STATE)

Jahongir Jabborov

Lecturer at Gulistan State University

jahongirjabborov802@gmail.com

Gulistan, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: Employment, unemployment, social work, social worker, social sphere, "Path to a profession."

Abstract: The article presents the prospects and motives for increasing the employment of young people in need in Russia.

Received: 30.05.25

Accepted: 01.06.25

Published: 03.06.25

MUSTAQIL DAVLATLAR HAMDO'STLIGIDAGI MAMLAKATLARDA EHTIYOJMAND YOSHLARNI BANDLIGINI TA'MINLASHGA DOIR TAJRIBALARI (ROSSIYA DAVLATI MISOLIDA)

Jahongir Jabborov

Guliston Davlat universiteti o'qituvchisi

jahongirjabborov802@gmail.com

Guliston, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Bandlik, ishsizlik, ijtimoiy ish, ijtimoiy xodim, ijtimoiy soha, "Kasbga yo'l".

Annotatsiya: Maqolada Rossiya ehtiyojmand yoshlar bandligini oshirish istiqbollari hamda motivlari keltirilgan.

ОПЫТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ТРУДОУСТРОЙСТВА НУЖДАЮЩЕЙСЯ МОЛОДЁЖИ В СТРАНАХ СОДРУЖЕСТВА НЕЗАВИСИМЫХ ГОСУДАРСТВ (НА ПРИМЕРЕ РОССИЙСКОГО ГОСУДАРСТВА)

Джахонгир Джабборов

Преподаватель

Гулистанского государственного университета

jahongirjabborov802@gmail.com

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Занятость, безработица, социальная работа, социальный работник, социальная сфера, «Путь к профессии».	Аннотация: В статье представлены перспективы и мотивы повышения уровня трудоустройства нуждающейся молодёжи в России.
--	--

“Sayyoramizning ertangi kuni, farovonligi farzandlarimiz qanday inson bo‘lib kamolga yetishi bilan bog‘liq. Bizning asosiy vazifamiz – yoshlarning o‘z salohiyatini namoyon qilishi uchun zarur sharoitlar yaratishdan iborat”.

Prezident Sh.Mirziyoyev

Kirish. Ma’lumki, davlatlar rivojlanganlik holati nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy jihatdan ham alohida reyting ko‘rsatkichlar bilan o‘lchanadi, qiyoslanadi. Bugun har qanday davlatning ijtimoiy sohasi amaliyotga tatbiq etilishi, aholi keng qatlamlari qatorida hayotiy ehtiyojlarga ega yoshlarning ta’lim, mehnat va stratifikatsiyasini yuqoriga olib chiqish har bir davlat va millatning dolzarb muammosi hamda asosiy faoliyatidir.

“Davlat yoshlarning shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy, ekologik huquqlari himoya qilinishini ta’minlaydi, ularning jamiyat va davlat hayotida faol ishtirok etishini rag‘batlantiradi.

Davlat yoshlarning intellektual, ijodiy, jismoniy va axloqiy jihatdan shakllanishi hamda rivojlanishi uchun, ularning ta’lim olishga, sog‘lig‘ini saqlashga, uy-joyga, ishga joylashishga, bandlik va dam olishga bo‘lgan huquqlarini amalga oshirish uchun shart-sharoitlar yaratadi”[1].

O‘zbekistonda 2023 yil iyundagi 82-sonli Prezidentimiz farmonlari bilan Ijtimoiy himoya Milliy Agentligi tashkil etildi hamda ijtimoiy xodimlar barcha mahallalar “Yettilik” tizimiga kiritildi. Bunda ijtimoiy xodimlar faoliyatidagi birlamchi obekt qilib keksalar va nogironligi bor shaxslar etib belgilandi. To‘g‘ri yoshlar yetakchilari hozirda mahalla “Yettiligi”da ham o‘z o‘rniga ega, ular faoliyati ham ijtimoiy xizmat va qo‘llab-quvvatlashnini qamrab olgan. Hukumatimizning 3240-sonli qo‘shma qaroriga muvofiq ijtimoiy soha xizmatchilari ijtimoiy xodim sanalishadi, ammo manzillilik, ijtimoiy diagnoz, psixoterapiya, keys menejment kabi texnologiyalarni qo‘llash ijtimoiy ish kasbining quroli hisolanadiki, bu fikrlar ijtimoiy xodimlarning ham yoshlar bilan ishlash mexanizmlariga egaligi, ular qo‘llab - quvvatlanishida va mehnat bozorida o‘z o‘rnini topishlarida sohaning xizmati va foydasi o‘z istiqboliga ega bo‘ladi, albatta.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Bandlik va ishsizlik insonning ijtimoiy-iqtisodiy holati bo‘lib, u o‘zida ertangi kunga nisbatan ishonch yoki ishonchsizlik, umid yoki umidsizlik,

daromad yoki daromadsizlik kabi tushunchalar bilan hamohang ravishda keladi. Bandlik va ishsizlik, ehtiyojmand yoshlar bandligi va ishsizligi bo'yicha ko'pgina iqtisodchilar, sotsiolog olimlar o'z nazariyalari, ilmiy qarashlarida va asarlarida bir qator yondashuv va fikrlarini asoslab berishgan. Ehtiyojmand yoshlar ishsizligini oldini olishga oid bo'lgan tadbirkorlikni rivojlantirish va yoshlarni mehnatga rag'batlantirish sharoitida byudjet mablag'larini taqsimlash va ularni boshqarishning o'ziga xos jihatlari bilan zamonaviy bo'shatish sharoitida mehnat bozori uchun ishsizlik muammolari va oqibatlarini o'rganishda dunyo sotsiolog olimlari K.Marks[2], D.Keyns, A.Maslou[3], Devid Makklelland, Gertsberg nazariyalarida, qolaversa, mehnat sotsiologiyasida Rybkin V. [4], Stukova D.E. [5], Nekrasova S.S. [6], Isina M.E. [7], Shayxova K.D. [8], Esieva I.V. [9], Savina T. [10], bevosita yoshlar bilasn ijtimoiy ish bo'yicha H.Ф.Басова [11] va boshqalar ilmiy faoliyatida ham ko'rishimiz mumkin.

Bundan tashqari A.Navoiy bobomizning "Quyoshliq istasang, kasb kamol et" degan hikmatlari, rossiyalik sotsiolog P.Sorokinning tabaqalashuvda ildamlovchi shaxslar ta'lim, ilm (oliy ma'lumotlilik) va tadbirkorlik faoliyatlari bilan shug'ullanuvchilar ekanligini ta'kidlaydi.

Yoshlar sayyoramiz aholisining 30 foizini tashkil qiladi va aynan ular oxir-oqibat ham iqtisodiyotda, ham siyosatda, ham jamiyatning ijtimoiy va ma'naviy sohalarida yetakchi o'rinlarni egallaydi.

Sotsiologiyada "yoshlik" tushunchasi keng ma'noda yosh xususiyatlari va ular bilan bog'liq faoliyatlar asosida shakllangan guruh jamoalari yig'indisi sifatida ta'riflanadi. Tor ma'noda yoshlar ijtimoiy-demografik guruh bo'lib, yoshlarning ijtimoiy mavqei, ularning jamiyat ijtimoiy tuzilishidagi o'rni va vazifalari, o'ziga xos qiziqishlari va qadriyatlarining yoshga bog'liq xususiyatlari asosida aniqlanadi.

Yoshlarning ijtimoiy mavqei va himoyasi haqida gapirishdan oldin ushbu aholi guruhining yosh chegaralarini aniqlash kerak. Masalan, Qadimgi Xitoyda yoshlarga 20 yoshgacha bo'lganlar, keyin nikoh muddati - 30 yilgacha bo'lganlar kiradi. Hayot yoshlarining Pifagor tasnifida yoshlik "hayotning yozi" sifatida belgilanadi - 20 yoshdan 40 yoshgacha; Gippokrat yoshlik davrini 14 yoshdan 21 yoshgacha va 21 yoshdan 28 yoshgacha bo'lgan davrlar deb ta'riflagan.

Bizga ma'lumki, "Yoshlikda olingan bilim, o'rganilgan kasbu – hunar toshga o'yilgan naqsh kabidir" degan ota-bobolarimizdan qolgan mashhur bir o'git bor. Inson yoshlikda qancha kasb va hunar egasi bo'lsa shunchalik hayot darajasi yaxshilanishi, turmushi farovon bo'lishi, eng muhimi o'ziga ishonch va qattiyati yuksalishi tabiiy holdir.

Bugun yoshlarimiz muammolari:

1. Ishsizlik muammosi;
2. Submadaniyat ta'siri;

3. Bo'sh vaqtning to'g'ri taqsimlanmasligi;
4. Tarbiya va ta'limdagi kemtikliklar;
5. Institutsional muassasalar bitiruvchilari muammolari;
6. Nogironligi bor yoshlar muammolari va boshq;
7. Olis va chekka hududlar yoshlari muammolari va boshq.

O'ylaymizki, ushbu muammolarni hal etishda keys menejment va autrich texnologiya kabi bilim va tajribaga ega ijtimoiy ish xodimlarining samarali aralashuvi yoshlarimizning muammolari va dardlariga malham bo'ladi.

Rossiya tajribasidan shuni ko'rishimiz mumkinki, yoshlar bandligini tashkil etish idoralararo xarakterdagi murakkab ko'p qirrali muammodir. Bu bir qator tuzilmalar – bandlik xizmati, ta'lim muassasalari va ta'lim boshqaruvi organlari, mahalliy davlat hokimiyati organlari va korxonalarning manfaatlari chorrahasida joylashgan.

Bu masalada maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalarni hal qilish ko'zda tutilgan:

- yoshlar o'rtasida ishsizlikning sezilarli darajada oshishiga yo'l qo'ymaslik uchun huquqiy va tashkiliy shart-sharoitlar yaratish;
- yoshlarning bozor sharoitiga ijtimoiy-psixologik moslashuvi;
- insonning qiziqishi va qobiliyatiga e'tibor qaratgan holda bandlikni ta'minlash;
- ishga joylashtirish, kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash masalalari bo'yicha qarorlar qabul qilishga yordam beruvchi axborot tizimini yaratish;
- yoshlarni huquqiy tarbiyalash;
- o'smirlar va yoshlar o'rtasida jinoyatchilikning oldini olish;
- yosh oilalarni qo'llab-quvvatlash tizimiga ko'maklashish.

Belgilangan vazifalar tegishli hududiy ijtimoiy dasturlar asosida amalga oshirilmoqda.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida yoshlarni ijtimoiy himoya qilishning samarali vositasi ishsizlikdan sug'urta qilishdir.

- faoliyatni tanlash erkinligi, shu jumladan turli xil ish jadvallari bilan;

- mehnatni muhofaza qilish,;
- cheklangan bandlik xizmati orqali munosib ish va ishga joylashishda bepul yordam ko'rsatish.

18 yosh va undan katta yoshdagi ishsiz fuqarolarga quyidagilar kafolatlanadi:

- bandlik xizmati organlarining yo'llanmasi bo'yicha kasbga yo'naltirish, kasbiy tayyorgarlik, qayta tayyorlash va malakasini oshirish, psixologik yordam ko'rsatish bo'yicha bepul xizmatlar;

- ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni ta'minlash;

bandlik xizmati organlarining taklifiga binoan boshqa hududda ishlashga (o'qitishga) yuborish bilan bog'liq moddiy xarajatlar uchun Rossiya Federatsiyasi qonunchiligiga muvofiq kompensatsiya;

- ishga qabul qilinganda va o'qishga yo'naltirilganda bepul tibbiy yordam ko'rsatish va tibbiy ko'rikdan o'tkazish;

- fuqarolarning yoshi va boshqa xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan haq to'lanadigan jamoat ishlarida qatnashish uchun muddatli mehnat shartnomalarini tuzish imkoniyati.

Yoshlarni davlat tomonidan ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning muhim tarkibiy qismi ishsizlik tufayli nafaqa va kompensatsiya to'lash hisoblanadi. Ishsizlarga davlat quyidagi kafolatlarni beradi:

- ishsizlik nafaqasini to'lash, shu jumladan, birinchi ishsizning vaqtincha mehnatga layoqatsizligi;

- bandlik xizmati yo'nalishi bo'yicha kasbiy tayyorgarlik, malaka oshirish, qayta tayyorlash davrida stipendiya to'lash;

- haq to'lanadigan jamoat ishlarida qatnashish imkoniyati;

- bandlik xizmatining taklifiga binoan ishga joylashish uchun boshqa aholi punktiga ixtiyoriy ravishda ko'chib o'tish bilan bog'liq xarajatlarni qoplash.

Bandlik xizmatiga murojaat qilgan fuqarolar faoliyat sohasini tanlash, ishga joylashtirish, kasb-hunarga o'rgatish masalalari bo'yicha maslahat olish huquqiga ega. Bunday holda, bandlik xizmatida ro'yxatdan o'tish shart emas.

Ish joyini o'zgartirmoqchi bo'lgan ishlayotgan yoshlar ham o'zlariga mos ish topish maqsadida bandlik xizmatiga murojaat qilishlari mumkin.

Ishsiz fuqarolarning ijtimoiy moslashuvi "Ish izlovchilar klubi"da jamoaviy o'zaro hamkorlikda amalga oshiriladi. Klub faoliyatida ishtirok etish yoshlarga ishsizlikning salbiy psixologik oqibatlarini bartaraf etish va mustaqil ish qidirishni faollashtirish imkonini beradi.

Yoshlarni ishga joylashtirish va ishga joylashtirishga ko'maklashish bir necha yo'nalishlarda tashkil etilishi mumkin:

1. Yoshlar tarbiyasi murakkab muammo bo'lib, uning yechimi turli tuzilmalar: davlat organlari, bandlik xizmatlari, ta'lim sohasi va yoshlar qo'mitalari o'zaro hamkorligi va hamkorligini nazarda tutadi. Ixtisoslashtirilgan to'garaklar va qo'shimcha ta'lim markazlarini tashkil etish va faoliyat yuritish orqali yoshlarning qo'shimcha ta'lim olishiga ko'maklashish faoliyat yo'nalishlaridan biridir.

Maktab o'quvchilarining mehnatga muvaffaqiyatli moslashishi uchun "Kasbga yo'l" dasturi amalga oshirilmoqda, bu maktab o'quvchisining kasbiy o'zini o'zi belgilashida muhim rol o'ynashga chaqiriladi. Dasturni amalga oshirish jarayonida o'quvchilarni kasbga yo'naltirishga qiziqtirish mumkin bo'ladi. Buning uchun nafaqat ota-onalar va maktab xodimlari, balki qo'shimcha ma'lumot berish, shuningdek, har bir o'quvchining mehnat sohasiga nisbatan qobiliyat va imkoniyatlarini aniqlash uchun bandlikka ko'maklashish markazi mutaxassislari ham jalb qilingan.

Ushbu dasturlarning amalga oshirilishi yoshlarga mehnat bozorining zamonaviy sharoitlariga samarali moslashish imkoniyatini bermoqda.

2. Yoshlarning kasbiy tayyorgarligiga ko'maklashish. Yoshlar uchun tegishli ijtimoiy dasturlarni amalga oshirishni tashkiliy va moliyaviy qo'llab-quvvatlash, ularni uslubiy ta'minlash, kadrlar malakasini oshirishning turli shakllariga asoslangan bandlik xizmati faol ish olib bormoqda.

Yosh ishsiz fuqarolarning kasbiy ta'limi quyidagi muammolarni hal qiladi:

- mehnat bozorida aniq shaxsning raqobatbardoshligini oshirish;
- ishsizlik darajasini pasaytirish;
- mehnat resurslarining kasbiy va malakaviy tarkibini iqtisodiyot ehtiyojlariga mos ravishda o'zgartirish;
- davlatning moliyaviy xarajatlarini minimallashtirish.

Bandlik xizmati faoliyatining bunday turi yoshlarni ijtimoiy himoya qilish tizimining asosiy elementlaridan biri hisoblanadi, chunki u ishsizlikning asosiy sababini – bo'sh ish o'rinlari va ishsizlarning sifat ko'rsatkichlarining nomuvofiqligini bartaraf etishga yordam beradi.

Qonun hujjatlariga muvofiq ishning ushbu shakli yosh ishsizlar bilan amalga oshiriladi, agar:

- fuqaro kasbga (mutaxassislikka) ega bo'lmasa;
- fuqaroning zarur kasbiy malakasi yo'qligi sababli munosib ish topib bo'lmaydi;

- fuqaroning mavjud kasbiy mahoratiga javob beradigan ish yo'qligi sababli kasbini (mutaxassisligini, mashg'ulotini) o'zgartirish zarurati tug'ilganda;

- fuqaro avvalgi kasbi (mutaxassisligi) bo'yicha ishlarni bajarish qobiliyatini yo'qotgan bo'lsa.

Shu bilan birga, yoshlarni kasbga o'rgatish quyidagi muammolarni hal qilishi kerak:

- fuqarolarga kasbga yo'naltirish, o'qitish shakllari va usullarini tanlashda keng ko'lamli xizmatlar ko'rsatish;

- mintaqaviy xususiyatlarni hisobga olgan holda kasbiy tayyorgarlikka ijtimoiy buyurtmani shakllantirish;

- yoshlarning mehnat faolligini rag'batlantirish, tadbirkorlik va o'zini-o'zi bandligini rivojlantirish;

- ayrim toifadagi yoshlarning raqobatbardoshligini oshirish.

Bularning barchasi ishsiz yoshlar uchun kasb-hunar ta'limining keng qamrovli konsepsiyasini yaratish zarurligini to'liq ko'rsatadi.

Xodimning kasbiy tayyorgarligi darajasini hisobga olgan holda kasbiy yaroqliligi ta'lim hujjatlari, kasbiy malakani tasdiqlovchi hujjatlar va mehnat daftarchasidagi yozuvlarga muvofiq belgilanadi.

Yoshlarga kasb-hunar ta'limi tizimi samaradorligini o'qishni tugatgandan so'ng bandlik ulushining yuqoriligi tasdiqlaydi.

Uzoq muddatli ishsiz fuqarolar yangi kasbni egallashga ustuvor ahamiyat beradi. Ishsizlikning davomiyligi odam ish topa olmaydigan vaqt davri bilan belgilanadi. Bu qisqa muddatli (4 oygacha) va uzoq muddatli (1 yildan ortiq) bo'lishi mumkin.

Rossiyada bandlik xizmatida uzoq vaqt ro'yxatdan o'tgan yoshlar soni juda ko'p. Ushbu toifadagi ishsiz fuqarolarga yordam ko'rsatishda quyidagi yo'nalishlarda ishlash kerak:

- 1) vaqtincha ishni yo'qotishdan stressni yengillashtirish uchun har tomonlama psixologik yordam;

- 2) faol ish qidirishga qaratilgan chora-tadbirlar (yangi faol pozitsiyani shakllantirish).

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, ko'plab hududlarda mehnat bozori haydovchilar, tosh ustalar, duradgorlar, chilangarlar, tokarlar, elektr va gaz payvandchilari, qo'riqchilar, pedagoglar va boshqa mutaxassislarga muhtoj. Kompyuter operatorlari, iqtisodchilar, texniklar, huquqshunoslar, menejerlar uchun ish topish ancha qiyin. Milliy iqtisodiyot 75 foiz ko'k xalatlilarga, bor yo'g'i 25 foiz "oq yoqalar"ga muhtoj. Mehnat bozorida hamma narsa aksincha. Muhim o'zgarishlar kerak. Buning uchun maktab o'quvchilari va ularning ota-onalari bilan kasbiy yo'nalish bo'yicha ish olib borish kerak.

3. Yoshlarni ishga qabul qilish tartibiga o'zgartirishlar kiritish. Bugungi kunda ish beruvchilar yosh mutaxassislariga haddan tashqari talablar qo'ymoqda. Ko'pgina korxonalar o'smirlar va yoshlar mehnatidan foydalanish istiqbollarini ko'rmaydilar va ularning qobiliyatlari va imkoniyatlariga katta hurmatsizlik bilan munosabatda bo'lishadi, o'z korxonalarida ular uchun martaba o'sishi uchun sharoitlarni ko'rmaydilar.

4. Yoshlar uchun ish o'rinlari uchun kvotalar. Yoshlarning ijtimoiy ta'minotini kuchaytirish maqsadida ayrim tuman hokimliklari tomonidan yoshlar uchun ish o'rinlari uchun kvotalar to'g'risida qarorlar qabul qilingan. Biroq, yoshlar uchun ish o'rinlari uchun kvotalar to'g'risidagi qonun mavjud emasligi sababli, ijtimoiy himoyaga muhtoj toifadagi yoshlarning ish bilan ta'minlanishi kafolatlanmagan.

5. Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish. Qisman yoki yashirin ishsizlik yoshlarni ish bilan ta'minlash tizimiga xos bo'lib, ish beruvchi yarim kunlik, to'liq bo'lmagan ish kunida ishlash imkoniyatini taqdim etganda yoki xodimni rasmiy ro'yxatdan o'tkazmasa. Ko'pgina mutaxassislarining fikricha, aholi bandligini ta'minlash, ayniqsa, kichik shaharlar va qishloq joylarda vaziyatni normallashtirish uchun tadbirkorlikni rivojlantirish talab etiladi.

6. Yoshlarni haq to'lanadigan jamoat ishlariga jalb qilish.

Fuqarolarga jamoat ishlarida faqat ularning roziligi bilan qatnashishi mumkin. Bunday holda, insonning sog'lig'i, yoshi va kasbiy xususiyatlari hisobga olinadi. Yosh fuqarolarning quyidagi toifalari uchun haq to'lanadigan ish, shu jumladan vaqtinchalik va jamoat ishlari mos keladi:

- birinchi marta ish qidirayotgan (ilgari ishlamagan) va kasbi (mutaxassisligi) bo'lmaganlar;

- mehnat intizomini buzganlik yoki Rossiya Federatsiyasi qonunlarida nazarda tutilgan boshqa aybli harakatlar uchun ishsizlikdan oldingi yil davomida bir necha marta ishdan bo'shatilganlar;

- yakka tartibdagi tadbirkorlik faoliyatini to'xtatganlar rossiya Federatsiyasi qonunchiligida belgilangan;

- uzoq (bir yildan ortiq) tanaffusdan so'ng, shuningdek, bandlik xizmati organlari tomonidan o'qishga yuborilgan va aybli xatti-harakatlari uchun chetlatilganlardan keyin ishni qayta tiklashga intilayotgan;

- ishsizlik bo'yicha nafaqa to'lashning birinchi davri tugaganidan keyin mavjud kasb (mutaxassislik) bo'yicha malaka oshirish (tiklash), tegishli kasbga ega bo'lish yoki qayta tayyorlashdan o'tishdan bosh tortgan;

- bandlik xizmati organlarida 18 oydan ortiq ro'yxatdan o'tgan, shuningdek, uch yildan ortiq ro'yxatdagi ishsizlar;

- mavsumiy ishlar tugaganidan keyin bandlik xizmati organlariga murojaat qilgan.

Jamoatchilik ishlari ijtimoiy keskinlikni kamaytirishga yordam beradi, ayni paytda ishsiz yoshlarning bir qismi haq to'lanadigan ish bilan ta'minlanadi.

Jamoat ishlarida qatnashgan 30 yoshgacha bo'lgan fuqarolarning ulushi Rossiyada o'rtacha 30% ni tashkil qiladi. Bular asosan birinchi marta ish qidirayotgan va mehnat qobiliyatiga ega bo'lmagan odamlardir, lekin jamoat ishlari ishtirokchisining oylik maoshi juda oz. Fuqarolarning bandlikning ushbu shakliga qay darajada jalb etilishi nafaqat moliyalashtirish, balki ishsiz yoshlarning unda ishtirok etish istagiga ham bog'liq.

7. Mehnat yarmarkalarini tashkil etish. Ish beruvchilar bilan hamkorlikda fuqarolarning ishga joylashishiga ko'maklashish bo'yicha qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish maqsadida bandlik xizmati tomonidan bo'sh ish o'rinlari yarmarkalari tashkil etilmoqda.

8. Bandlik muammosini hal qilish uchun maxsus yoshlar tashkilotlarini tashkil etish. Bugungi kunda yoshlar uchun ijtimoiy korxonalar yoshlar mehnat bozorida haqiqiy hodisadir.

Ushbu toifa bilan ishlashning asosiy yo'nalishlari:

1) umumta'lim muassasalarida kasbga yo'naltirish, shu jumladan yoshlarni ish qidirish ko'nikmalariga o'rgatish kursini joriy etish;

2) yoshlarni mehnat bozori va ta'lim xizmatlari bozorida vaziyat to'g'risida xabardor qilish;

3) kasbga yo'naltirish ishlari bo'yicha faol siyosat olib borish;

4) psixologik ish o'rinlari uchun tanlovga tayyorgarlik;

5) ishsiz yoshlarni vaqtinchalik ishga joylashtirishni tashkil etish;

6) yoshlarga kasbiy faoliyatni tashkil etishda faol yordam berish;

8. ish bilan ta'minlashning odatiy modellariga o'rgatish.

9. Yoshlar uchun ommaviy axborot vositalarini yaratish.

10. Yoshlarga oid siyosatni huquqiy tartibga solish.

Yuqoridagi chora-tadbirlar bir-birini to'ldiradi va yoshlar bandligi muammosini eng maqbul hal etish uchun ularni birgalikda kompleks va maqsadli qo'llash maqsadga muvofiqdir.

Quyidagilar mehnat bozorida yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy xavfsizligini oshirishning asosiy yo'nalishlari bo'lishi kerak:

- yoshlarni mehnat motivatsiyasini amalga oshirish orqali o'z farovonligiga erishishga yo'naltirish. Asosiysi, yoshlarni davlat tomonidan ijtimoiy himoya qilish va tijorat sohasida ish bilan ta'minlash orqali yuqori turmush darajasiga erishmaslik emas, balki farovonlikning dinamik

o'sishi imkoniyatlari bilan chambarchas bog'liq holda yoshlarning kasbiy mehnat salohiyatini ro'yobga chiqarish mexanizmini yaratish;

- mamlakatimizda o'rta sinfni shakllantirishga, ya'ni, birinchi navbatda, yuqori moddiy boylikka ega professional ishchilarga yo'naltirish. Motivatsiya strategiyasi aniq viloyatlar va respublikalar xalqlarining tarixan shakllangan sharoitlarini, milliy xarakterini hisobga olgandagina samarali bo'ladi.

Shunday qilib, rus kelajagi zamonaviy yoshlarga bog'liqlik, keyingi taraqqiyot yo'nalishi nafaqat ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyatli borishiga, balki rus yoshlarining ularda faol ishtirok etishga tayyorligiga ham bog'liq. Binobarin, yoshlar mehnat bozorini jadal rivojlantirishga samarali ko'maklashish zarur.

O'zbekistonda bugun ishsiz, nogironligi bor, muassasa bitiruvchilari, talabalar kabi 14-30 yoshdagilar mamlakatning 60 foizidan ortiqni tashkil etadi. Rossiya yoshlaridagi muammolar bizning ham yurtimizda mavjudligi, ammo "Kasbga yo'l" kabi dasturlarning joriy etilmaganligi, maktablarda ota-onalar bilan ijtimoiy muloqotning rivojlanmayotganligi, makon va zamonga xoslikda ta'lim shakli va sifatining oshmayotganligi kabi dolzarb muammolar bizni o'yga solidi gohida. Shu o'rinda bir fikr bildirmoqchimizki, bandlik, samarali mehnat qilmoqlik har bir yoshning shiori va faxri maqsadi bo'lishida ta'lim, oila, muhit katta ahamiyat kasb etadi. Shunday ekan, bugun biz yoshlarimiz ongiga mehnat – baxt kaliti, kasb-hunar o'ziga ishonchning kafolati ekanligini singdirib borishimiz lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi 2023-yil 30-aprel;
2. "Kapital" – K.Marks, XIX asr, Germaniya.
3. "Inson motivatsiyasi nazariyasi" - A. Maslou (1943) asari va 1954 yilgi "Motivatsiya va shaxsiyat" kitobi.
4. Рыбкина, В. Безработица - проблема современной России / В. Рыбкина // Профессиональное образование: методология, технологии, практика : Сборник научных статей. Том Выпуск 15. - Челябинск : ЗАО "Библиотека А. Миллера", 2022. - С. 241-245. - EDN SELOWN.
5. Стукова, Д.Е. Безработица в современной России / Д. Е. Стукова, Л. В. Федосеева // Экономика и менеджмент в условиях цифровизации: проблемы, новые решения и перспективы : Сборник научных трудов. - Ростов-на-Дону : Донской государственный технический университет, 2022. - С. 276-282. - EDN NVJQKO.
6. Некрасова, С.С. Безработица в условиях COVID-19 / С. С. Некрасова, А. В. Потапова // Вестник молодого ученого Кузбасского института : сборник научных статей.

Том Выпуск 7. - Новокузнецк : Кузбасский институт Федеральной службы исполнения наказаний, 2021. - С. 143-145. - EDN OJEOWR.

7. Илина, М.Е. Безработица, её особенности и способы преодоления / М. Е. Илина, О. Б. Иваненко // Стратегии развития государства и экономики в условиях турбулентности : Сборник статей. - Мюнхен : GRIN Verlag, 2021. - С. 37-42. - EDN UGIXKL.

8. Шаихова, К.Д. Безработица - ключевой индикатор рынка труда / К. Д. Шаихова // Профессиональное образование: методология, технологии, практика : СБОРНИК НАУЧНЫХ СТАТЕЙ. Том Выпуск 14. - Челябинск : «ЗАО Библиотека А. Миллера, 2021. - С. 200-203. - EDN YGZCSK.

9. 10.Есиева, И.В. Проблема безработицы в России: государственная политика и методы решения / И. В. Есиева. // Экономика и предпринимательство. - М: Меркурий. 2015.

10. Савина, Т. Безработица как индикатор экономической безопасности в сфере занятости: региональный аспект / Т. Савина. // Экономический анализ: теория и практика. - 2018.

11. Басова Н.Ф., Социальная работа с молодежью [Электронный ресурс] : Учебное пособие / Под ред. д. п. н., проф. Н. Ф. Басова. - 4-е изд. - М. : Дашков и К, 2015. - 328 с. - ISBN 978-5-394-01409-3 - Режим доступа:

<http://www.studentlibrary.ru/book/ISBN9785394014093.html>.